

регулювання і саморегулювання та забезпечення ефективного функціонування економіки в цілому. Фінансовою безпекою також вважають стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від зовнішніх та внутрішніх загроз у фінансовій сфері. Видокремлюють фінансову безпеку галузі, під якою розуміють систему фінансового захисту життєво необхідних інтересів галузі за рахунок необхідного рівня фінансового забезпечення та зниження рівня загроз ефективному господарюванню суб'єктів в умовах ризику, яка досягається шляхом впливу фінансових важелів та інструментів на удосконалення економічних відносин у межах дії механізму для забезпечення сталого розвитку галузі. Цільове призначення фінансової безпеки досить часто виокремлюють як окрему складову в межах існуючих визначень. З одного боку, фінансова безпека сприймається як стан (з огляду на фінансовий характер поняття – фінансовий стан) суб'єкта підприємництва, з іншого – як здатність (що прямо пов'язує дане поняття із функціонуванням, діяльністю). У першому випадку (як фінансовий стан) фінансова безпека сприймається статично та звужено. Статичність полягає у тому, що оцінка фінансового стану завжди провадиться для певного моменту часу. Оскільки фінансова безпека є різновидом фінансового стану, при якому досягається безпечно та ефективно функціонування суб'єкта підприємництва, то фінансова безпека є більш вузьким поняттям, ніж фінансовий стан. У другому випадку, фінансова безпека пов'язується із здатністю (яка виникає під час функціонування), що надає поняттю динамічного характеру та значно розширює його межі, оскільки здатність по відношенню до функціонування носить потенційний характер.

В ході дослідження встановлено, що фінансово-економічна безпека відіграє значну роль в управлінні підприємством, сприяє захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних внутрішніх і зовнішніх загроз, захищає фінансові інтереси власників підприємства, здійснює контроль за фінансовими ресурсами підприємства, здатна протистояти існуючим і виникаючим небезпекам, які завдають фінансової шкоди підприємству або змінюють наперекір бажанню структуру власного капіталу.

Джерела та література

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2004. 784 с.
2. Нікіфоров П. О., Кучерівська С. С. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії. Фінанси України. 2006. № 5. С. 86–94.
3. Єпіфанов А. О., Пластун О. Л., Домбровський В. С. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.
4. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія. Львів: ЛБІ НБУ, 2004. 195 с

Олійник Н. – к. т. н., доц.;
Житченко І. – магістр;
Макаренко С. – к. е. н., доц.
 Херсонський державний університет
 м. Херсон, Україна

Діагностика банкрутства як засіб антикризового управління підприємством в умовах неіндустріального суспільства

Будь-яка економічна система функціонує в умовах невизначеності, що в свою чергу зумовлює вірогідність ризику. Наявність ризику змушує підприємців виробляти певну стратегію поведінки в ринковій економіці. Вона полягає не в пошуку справи із заздальгідь відомим результатом, без ризику, а в умінні своєчасно його відчутти, правильно оцінити, розробити

заходи щодо зменшення рівня ризику або навіть підвищення результативності діяльності підприємства [1, 157]. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства відіграє велику роль у прогнозуванні розвитку подій та прийнятті ефективних управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію негативного впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз [2, 188].

У процесі антикризового управління вирішуються наступні проблеми: розпізнання передкризових ситуацій, від чого залежить можливе запобігання кризи; проблеми, пов'язані з основними сферами життєдіяльності підприємства, які включають комплекс проблем фінансово-економічного характеру; проблеми прогнозування криз і варіантів поведінки підприємства, розробки управлінських рішень; проблеми, пов'язані з конфліктами і селекцією персоналу, проблеми банкрутства і санації підприємств [3, 128].

Діагностику ймовірності банкрутства здійснено на прикладі міського комунального підприємства «Херсонелектротранс» за п'яти-факторною моделлю визначення індексу Z :

$$Z = 1,2 \cdot K_1 + 1,4 \cdot K_2 + 3,3 \cdot K_3 + 0,6 \cdot K_4 + 0,999 \cdot K_5, \quad (1)$$

де Z – показник імовірності банкрутства; K_1, K_2, K_3, K_4, K_5 – коефіцієнти.

$$K_1 = \frac{\text{ВобЗ}}{A}, \quad (2)$$

де K_1 – частка власних оборотних засобів у активах; ВобЗ – власні оборотні засоби (робочий капітал), *тис. грн*; A – всього активів, *тис. грн*.

$$\text{ВобЗ} = \text{ОА} - \text{ПЗ}, \quad (3)$$

де ОА – оборотні активи, *тис. грн*; ПЗ – поточні зобов'язання, *тис. грн*.

$$K_2 = \frac{\text{ЧП}}{A}, \quad (4)$$

де K_2 – рентабельність активів, обчислена за чистим прибутком; ЧП – чистий прибуток, *тис. грн*.

$$K_3 = \frac{\text{П}_{\text{до оп.}}}{A}, \quad (5)$$

де K_3 – рентабельність активів, обчислена за прибутком до оподаткування; $\text{П}_{\text{до оп.}}$ – фінансовий результат до оподаткування, *тис. грн*.

$$K_4 = \frac{\text{ВК}}{\text{ПЗ}}, \quad (6)$$

де K_4 – коефіцієнт покриття за балансовою вартістю власного капіталу; ВК – власний капітал, *тис. грн*.

$$K_5 = \frac{\text{ЧД}}{A}, \quad (7)$$

де K_5 – коефіцієнт оборотності активів; ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), *тис. грн*.

Результати дослідження імовірності банкрутства міського комунального підприємства «Херсонелектротранс» зведемо в табл. 1.

Проведені розрахунки свідчать, що МКП «Херсонелектротранс» протягом 2017–2019 рр. має незадовільну структуру балансу, адже протягом всього аналізованого періоду у підприємства взагалі відсутні власні оборотні засоби.

Розрахунок рентабельності активів, обчисленої як за чистим прибутком, так і за прибутком до оподаткування, показав, що МКП «Херсонелектротранс» – збиткове підприємство.

Від'ємне значення власного капіталу показує, що на підприємстві немає власного капіталу і весь обсяг майна створений за рахунок позичених коштів. У цьому випадку виникає ситуація, коли позиковий капітал є більшим за активи підприємства і, як наслідок, збільшується ризик імовірності банкрутства.

Діагностика імовірності банкрутства МКП «Херсонелектротранс» за 2017–2019 рр.

Показники	На кінець			Відхилення до	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2017 р.	2018 р.
Оборотні активи, тис. грн	3886	19147	4861	+975	-14286
Поточні зобов'язання, тис. грн	32177	45386	45594	+13417	+208
Власні оборотні засоби, тис. грн	-28291	-26239	-40733	-12442	-14494
Всього активів (баланс), тис. грн	21898	34334	35055	+13157	+721
Частка власних оборотних засобів у активах (К1)	-1,29	-0,76	-1,16	+0,13	-0,40
Чистий прибуток, тис. грн	-3360	-1133	-115	+3245	+1018
Рентабельність активів, обчислена за чистим прибутком (К2)	-0,153	-0,033	-0,003	+0,150	+0,030
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	-3360	-1133	-115	+3245	+1018
Рентабельність активів, обчислена за прибутком до оподаткування (К3)	-0,153	-0,033	-0,003	+0,150	+0,030
Власний капітал, тис. грн	-11277	-12410	-12525	-1248	-115
Коефіцієнт покриття за балансовою вартістю власного капіталу (К4)	-0,35	-0,27	-0,27	+0,08	0
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	9229	14086	17762	+8533	+3676
Коефіцієнт оборотності активів (К5)	0,42	0,41	0,51	+0,09	+0,10
Показник імовірності банкрутства (Z)	-2,061	-0,826	-1,068	+0,992	-0,242
Оцінка імовірності банкрутства	дуже висока ($Z \leq 1,80$)			↓	↑

Джерело: складено та розраховано авторами за даними [4]

Розрахунок коефіцієнту оборотності активів показав, що в 2017 р. на 1 грн активів МКП «Херсонелектротранс» припадало чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в розмірі 42 коп., в 2018 р. – 41 коп., а в 2019 р. – 51 коп. Збільшення коефіцієнту оборотності активів – це позитивна тенденція.

Підсумовуючи всі дані, можна дійти висновку, що існує дуже висока імовірність банкрутства МКП «Херсонелектротранс». При чому у порівнянні з попереднім 2018 р. імовірність банкрутства МКП «Херсонелектротранс» зростає – це негативна тенденція.

В раніше проведених дослідженнях [5, 131] встановлено, що забезпечення економічної безпеки є неможливим без активізації інвестиційної діяльності та кардинального збільшення інвестицій у реальний сектор економіки.

Отже, в системі антикризового управління підприємством особливою функцією виступає діагностика банкрутства. Слід зауважити, що діагностика банкрутства є і функцією, і специфічною стадією в антикризовому управлінні підприємством. Це вихідний пункт для визначення альтернативного розвитку підприємства в умовах неоіндустріального суспільства, посилення турбулентності та динамічності економічного середовища.

Джерела та література

1. Макаренко С. М., Олійник Н. М. Бізнес-планування: навч.-метод. посіб. для студ. спец. 073 «Менеджмент» рівня вищої освіти «бакалавр». Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 224 с.
2. Олійник Н. М., Карась О. П., Макаренко С. М. Організаційно-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою. *Обліково-аналітичне забезпечення системи фінансово-економічної безпеки: інформаційно-комунікаційні технології та антикорупційний менеджмент: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. для здобувачів вищої освіти і молодих науковців (7–8 листоп. 2019 р.)*. Харків: Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2019. С. 185–188.
3. Надейко М. Антикризове управління в системі забезпечення економічної безпеки підприємства. *Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (25 жовт. 2018 р.)*. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. С. 127–129.

4. Офіційний сайт міста Херсон. URL: <http://www.city.kherson.ua/articles/mkp-hersonelektrotrans> (дата звернення: 20.10.2020).
5. Олійник Н. М., Корчевська Л. О., Макаренко С. М. Оцінка інвестиційної складової економічної безпеки Херсонського регіону з метою залучення міжнародних проєктів. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 1. С. 130–134.

Павула К. – студентка

Науковий керівник: к. е. н., доц.

О. Хомів

Львівський державний університет

внутрішніх справ, м. Львів, Україна

Питання працевлаштування молоді в Україні

З розвитком ринкової економічної системи, як правило, формується ринок праці, рівень зайнятості економічно активної частини населення зростає, і, особливо, молоді. На даний час Україна перебуває в економічній кризі, яка впливає на всі сфери суспільства. Ця ситуація зумовлена безліччю факторів: економічних, соціальних і політичних. На тлі цієї кризи виник основний фактор, що сприяє виникненню і зростанню безробіття в країні – це вивільнення робочої сили на етапі загального спаду виробництва, що призвело до розпаду господарських зв'язків, закриття підприємств, значних скорочень централізованих інвестицій [1].

У п. 2 ст. 43 Конституції України сказано, що держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Кодекс законів про працю регулює дане питання, зокрема, встановлює права неповнолітніх у трудових правовідносинах, додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню, регулює шляхи надання молоді першого робочого місця, проте в процесі пошуку роботи молоді громадяни стикаються з низкою проблем. Причиною є відсутність в молоді внутрішньої готовності до активних дій, невміння змінити попередні установки, мотивація поведінки в нових ринкових умовах. Наслідком цього є неузгодженість між закладами освіти та роботодавцями щодо рівня підготовки фахівців та відповідність їх знань та навичок вимогам й пропозиціям з боку ринку праці. Ця ситуація призвела до девальвації дипломів багатьох спеціальностей та зростання безробіття серед випускників закладів вищої освіти. Невирішені проблеми працевлаштування молоді призводять до зростання безробіття та зниження рівня життя; поширення пасивних (утриманство), нерегламентованих (тіньова зайнятість) і деструктивних (кримінал) моделей поведінки; спонукають до зовнішніх трудових міграцій; спричиняють психологічні зміни (втрату мотивації до праці, зміну структури ціннісних орієнтацій і падіння престижності легальної зайнятості) [2; 3].

Відсутність спеціальної професійної підготовки, неможливість знайти роботу після закінчення навчання, незадовільний рівень оплати праці, численні відмови роботодавців через малий досвід роботи та погані умови праці стають основними факторами, через які багато молодих людей відмовляється працювати в Україні та виїжджають за кордон [4].

Питання працевлаштування молоді потребує підвищеної уваги з боку держави і суспільства в цілому, а тому впровадження та розвиток нових програм державою і всебічне сприяння їм буде важливим кроком у поліпшенні ситуації із зайнятістю молоді. У нашій державі необхідно розробити ефективніші механізми, які б стимулювали працевлаштування молоді і сприяли б розвитку молодіжних підприємницьких ініціатив. Повинно відбуватися приведення чинної нормативно-правової бази у відповідність до положень Основного Закону України та